

معیارهای ارزشیابی و اعتباربخشی آموزشی بیمارستان‌های آموزشی

دبیرخانه شورای گسترش و ارزیابی

ویرایش دوازدهم

خرداد ماه ۱۳۹۴

صلى الله عليه وسلم

فهرست

۷	..... مقدمه معاون محترم آموزشی وزارت بهداشت
۹	..... مقدمه
۱۳	..... تعاریف
۱۷	..... معیارهای ارزشیابی و اعتباربخشی آموزشی و پژوهشی در بیمارستان‌های آموزشی
۱۹	..... تیم مدیریت آموزش در بیمارستان‌های آموزشی
۲۰	..... پایش و ارزشیابی عملکرد سیستم آموزشی
۲۱	..... اعضای هیات علمی
۲۳	..... فراگیران
۲۵	..... مدیریت تسهیلات، فضا، امکانات، تجهیزات و منابع مالی و انسانی آموزشی و پژوهشی آموزشی
۲۷	..... بخش‌های پشتیبانی بیمارستان‌های آموزشی
۲۸	..... برنامه‌ها و فرآیندهای آموزشی
۳۰	..... کمیته‌های بیمارستانی
۳۱	..... حفظ حقوق و امنیت بیماران
۳۲	..... بیمارستان آموزشی به عنوان عرصه اصلی پژوهش‌های بالینی
۳۴	..... منابع

بسم الله الرحمن الرحيم

نظام آموزش عالی حوزه سلامت در طول دهه‌های پس از انقلاب شکوهمند اسلامی، دستاوردهای ارزشمندی در عرصه تربیت و تأمین نیروی انسانی موردنیاز بخش سلامت داشته است.

بیمارستانهای آموزشی به عنوان مهمترین عرصه آموزشهای بالینی، قطعاً نقشی بی‌بدیل را در حصول این دستاوردها داشته و از این مجرا، تحقق اهداف متعالی نظام سلامت مرهون تلاشها و زحمات اساتید، متخصصان و مدیران این مراکز آموزشی و درمانی است. در کشور ما با توجه به الگوی ادغام نظام آموزش و پژوهش در ارائه خدمات، نقش بیمارستانها در ارتقای آموزشهای بالینی بسیار با اهمیت است.

در کشورهای مختلف به منظور رصد فعالیتهای بیمارستانهای آموزشی و ارزیابی عملکرد این نهادها، ساز و کارهای گوناگونی اندیشیده شده است که هر کدام با الگوهای مختلف سعی در ارزیابی و ارتقای استانداردهای آموزشی و کیفیت خدمات دارند. یکی از مهمترین این الگوها، نظام اعتباربخشی آموزشی بیمارستانهایی است که به نوعی در آموزش بالینی رده‌های مختلف تحصیلی فعالیت دارند. در این الگو ابعاد مختلف عملکرد یک بیمارستان که آن را برای ارائه آموزش بالینی در سطوح مختلف مناسب می‌سازد از سوی کارشناسان خبره این امر مورد بررسی قرار گرفته و انطباق آنها با استانداردهای تعریف شده موجود ارزیابی می‌گردد. طبیعتاً بیمارستانهایی که حایز استانداردهای لازم می‌باشند در عرصه آموزش بالینی برای آن سطح باقی مانده و حضور سایر بیمارستانها منوط به احراز این استانداردها در آینده خواهد بود. البته ذکر این نکته مهم است که در فرآیند اعتباربخشی آموزشی بیمارستانها، این مراکز به عنوان سازمانهای ارائه خدمات آموزشی مورد ارزیابی قرار می‌گیرند و اجرای این برنامه‌ها به هیچ وجه جایگزین فرآیندهای ارزشیابی و اعتباربخشی کوریکولومها و برنامه‌های آموزشی نخواهد شد.

به دنبال اجرای برنامه اعتباربخشی درمانی بیمارستانها و از سوی دیگر با توجه به ملاحظات آموزشی قابل توجه در بیمارستانها در کنار فعالیتهای درمانی، دستورالعمل

اعتباربخشی آموزشی بیمارستانهای آموزشی در حوزه معاونت آموزشی تدوین و از سوی شورای گسترش دانشگاههای علوم پزشکی کشور، مورد تصویب قرار گرفت. کلیات این مصوبه در جلسه مورخ ۱۳۹۱/۸/۱۱ شورای گسترش دانشگاههای علوم پزشکی کشور بررسی و بحث دقیقتر آن به شورای ۴ نفره منتخب شورای گسترش سپرده شد. این سند با بازبینی وسیع در شورای مشاوران حوزه آموزش و طرح مجدد، مجددا در شورای گسترش دانشگاههای علوم پزشکی کشور در تاریخ ۱۳۹۴/۲/۲۷ مورد تصویب قرار گرفت.

در این دستورالعمل به منظور اجتناب از تکرار فرآیندهای ارزشیابی و تسریع در امر ارزیابی، استانداردهای اعتباربخشی درمانی بیمارستانها به عنوان پایه اعتباربخشی آموزشی لحاظ شده و سایر استانداردهای موردنیاز یک بیمارستان برای ورود و یا ادامه فعالیت آموزشی مورد اشاره قرار گرفته است. این استانداردها حیطه‌های مختلف از جمله الزامات مدیریتی آموزشی، امکانات آموزشی، برنامه‌های آموزشی جاری، نیروی انسانی موردنیاز آموزش و ... را در بر گرفته است. به نظر می‌رسد دستورالعمل حاضر علاوه بر فراهم نمودن بستر لازم به منظور ارزیابی عملکرد بیمارستانهای آموزشی، به عنوان ابزاری برای خودارزیابی مدیران هم می‌تواند مورد بهره‌برداری قرار گیرد تا این مجرا شواهد لازم برای کشف نقاط قابل ارتقا در محیط بیمارستان فراهم گردد.

ضمن تشکر و قدردانی از کلیه دست‌اندرکاران تدوین این سند ارزشمند، امیدوارم که اجرای نظام اعتباربخشی بیمارستانهای آموزشی گامی مؤثر در راستای ارتقای کیفیت خدمات آموزشی در بیمارستانها باشد. توفیق همگان را در راه اعتلای نظام سلامت کشور از خداوند متعال خواستارم.

دکتر باقر لاریجانی

معاون آموزشی و

دبیر شورای آموزش پزشکی و تخصصی

مقدمه

نقش بیمارستان آموزشی در نظام سلامت ادغام یافته در دانشگاه‌های علوم پزشکی متفاوت با نقش همین بیمارستانها با شرایط نظام درمانی قبل از تشکیل وزارت بهداشت می باشد؛ به این معنی که این مراکز علاوه بر تربیت نیروی انسانی بار اصلی ارائه خدمات درمانی بستری در بخش دولتی را چه به لحاظ تعداد تخت و چه اهمیت بخشهای موجود در آنها و چه از نظر کارایی و کارآمدی نیروی انسانی در حال فعالیت در آنها از نظر کیفی و کمی و چه تجهیزات مستقر به عهده دارند لذا نحوه فعالیتها و ارائه خدمات و اداره این مراکز تاثیر مستقیم و عمده‌ای را در نظام سلامت کشور بر جای می گذارد. اقدامات متعددی برای بهبود عملکرد این مراکز در سالهای گذشته انجام شده و برنامه های دیگری نیز برای ارتقاء این خدمات در حوزه های مختلف وزارت بهداشت در نظر گرفته شده است که البته بنظر هماهنگ شده، مستمر و برنامه محور نمی باشد و لازم است این فعالیتها و برنامه‌ها در تمام بخشهای مربوطه در وزارت بهداشت شامل حوزه های درمان، آموزش و توسعه در یک ستاد و یا مرکز مشترک هماهنگ شود. بیمارستان‌های آموزشی به علت تعدد و تنوع ماموریت‌های آنها، شفافیت ناکافی قوانین و آیین‌نامه‌های مربوطه و پاره‌ای دیگر از مسائل در ایفای نقش خود با مشکلات متعددی مواجه هستند، که لازم است به این مشکلات توجه شده و در رفع آنها کوشش بعمل آید. یکی از اصلی‌ترین این مسائل، اعتباربخشی این مراکز به عنوان یک موسسه آموزشی و پژوهشی ارائه دهنده خدمات درمانی است. بیمارستان‌های آموزشی درحال حاضر حدود ۵۰٪ تخت‌های بستری و ۶۸٪ تخت‌های دانشگاهی را تشکیل می‌دهند. این تخت‌ها به لحاظ کیفی نیز برای مجموعه درمان بالینی بسیار با اهمیت هستند چرا که مهم‌ترین بخش‌های درمانی کشور را شامل می‌شوند. پرسنل فعال در این بیمارستان‌ها اعم از پزشک، پرستار و سایر نیروهای انسانی از کارآترین و عالم‌ترین افراد شاغل در این بخش هستند ولی با این وجود مردم و مسئولین از خدمات ارائه شده در این مراکز رضایت کافی ندارند، لذا شایسته است تغییراتی در نحوه اداره و ارزشیابی این مراکز بوجود آید. اعتباربخشی و ارزشیابی از فعالیت‌های مهمی

است که اگر با اهداف مشخص، متدولوژی صحیح، اجرای درست انجام گیرد می‌تواند تاثیر مهمی در ارتقاء خدمات آموزشی و درمانی این مراکز داشته باشد.

در مجموعه پیشرو، شاخص‌های اعتباربخشی آموزشی و پژوهشی موسسه‌های بیمارستان‌های آموزشی از منظر یک موسسه آموزشی که همزمان مأموریت ارائه خدمات را نیز به عهده دارند مورد بحث قرار گرفته‌اند. شاخص‌های اعتباربخشی درمانی بیمارستان‌ها در مجموعه دیگری از وزارت بهداشت، تهیه و در اسفند سال ۱۳۸۹ ابلاغ و دور اول اجرای آن اتمام یافته است. البته با توجه به ماهیت و مأموریت بیمارستان‌های آموزشی بعضی از شاخص‌ها در دو حوزه آموزشی و درمانی مشترک می‌باشند.

از آنجا که از وظایف اصلی وزارت بهداشت، سازماندهی وضعیت بیمارستان‌ها بوده و بیمارستان‌ها یکی از نقاط تمرکز اصلی فعالیت‌های وزارت متبوع است و با توجه به رسالت اصلی وزارت بر نظارت و ارزشیابی مراکز تحت پوشش، لازم است تا با تعیین عوامل موثر بر بهره‌وری، چارچوب مناسبی برای ارزیابی تدوین گردد. لذا کارگروهی متشکل از نمایندگان دبیرخانه‌های تخصصی معاونت آموزشی و تعدادی از روسای بیمارستان‌های آموزشی در اداره کل اعتباربخشی و ارزیابی و دبیرخانه‌های شورای آموزش پزشکی و تخصصی (وقت) تشکیل گردید. در ابتدا با مرور تجربیات سایر کشورها، موارد قابل دسترسی که تا حدودی با شرایط موجود کشور منطبق بود، توسط کارگروه فوق انتخاب گردید و استانداردهای بیمارستان‌های آموزشی مرتبط، پس از بررسی توسط اعضاء گروه، ترجمه گردید و به عنوان قالب اولیه مورد استفاده قرار گرفت. سپس طی جلسات متعدد، تغییراتی متناسب با وضعیت و شرایط مراکز آموزشی درمانی در کشور داده شد و در نهایت ویرایش‌های اولیه معیارهای مورد نظر تدوین گردید. ویرایش‌ها، جهت جمع‌آوری نظرات به کلیه دست‌اندرکاران در تمام دانشگاه‌های علوم پزشکی و همچنین به تمامی اعضای کمیسیون ملی اعتباربخشی ارسال گردید و پس از جمع‌بندی نظرات و اعمال آنها در معیارهای تدوین شده، در اجلاس روسای دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور و همایش معاونین آموزشی دانشگاه‌ها مطرح و در

دویست و بیستمین جلسه شورای گسترش مورخ ۱۳۹۱/۸/۱۱ مصوب و مقرر گردید در کمیته سه نفره (دبیر شورای گسترش، معاون درمان، معاون آموزشی) بررسی و برای ابلاغ آماده گردد. پس از برگزاری جلسات مشترک کمیته فوق و اصلاح معیارهای ارزشیابی، در دوجلسه متوالی شورای مشاوران حوزه معاونت آموزشی نیز، مطرح و مورد نقد و بررسی قرار گرفت و سپس با توجه به تغییرات داده شده در سند، در دویست و چهل و ششمین جلسه شورای گسترش مورخ ۱۳۹۴/۲/۲۷ مجدداً طرح و مصوب گردید. این شاخص‌ها بعنوان معیارهای اعتباربخشی موسسه‌ای آموزشی و پژوهشی بیمارستان‌های آموزشی پیشنهاد شده و استانداردهای اعتبارسنجی برنامه‌ای می‌بایست به ازای هر کوریکولوم، جداگانه مورد بررسی قرار گیرد. ضمن اینکه تعدادی از این معیارها می‌توانند با هم هم‌پوشانی داشته باشند، لذا این شاخص‌ها ناظر به این نکته است که اگر بیمارستان بخواهد بعنوان یک موسسه آموزشی نیز فعالیت کند، می‌باید از این نظر نیز اعتباربخشی گردد.

با توجه به نظرات جمع‌آوری شده از کلیه دست‌اندرکاران دانشگاه‌های علوم پزشکی نکات ذیل ضروری است:

✓ تعیین تعداد و یا دادن شاخص یکسان برای تمام بیمارستان‌های آموزشی از نظر علمی اقدام صحیحی نمی‌باشد. بدیهی است شرایط موجود هر بیمارستان با توجه به رسالت و اهداف تعیین شده و برنامه‌های در حال اجرا در آن، با بیمارستان دیگر متفاوت است. لذا منظور از ذکر واژه "متناسب"، در نظر گرفتن شرایط فوق‌الذکر به همراه استانداردهای ملی و هم‌راستا کردن این دو حیطه با هم است.

✓ در جهت توضیح بیشتر مطالب ذکر شده، مقرر گردید برخی مفاهیم به عنوان نکات، در کادرهای خاکستری توضیح داده شوند.

✓ در این معیارها بیمارستان به عنوان یک سازمان تربیت نیروی انسانی در رده‌های مختلف اعم از دستیار تخصصی، فوق تخصصی، تحصیلات تکمیلی،

دکترای حرفه‌ای، پرستاری و پیراپزشکی مورد ارزشیابی قرار می‌گیرد. ارزیابان و افرادی که در تیم‌های ارزشیابی حضور دارند، می‌باید بیمارستان را از لحاظ توان اجرای برنامه‌های آموزشی در رده‌های مختلف، ارزیابی نمایند.

✓ با عنایت به نهایی شدن و تصویب سند ارزشیابی و اعتباربخشی آموزشی و پژوهشی بیمارستان‌های آموزشی، چکلیست‌هایی برای ارزیابان تهیه خواهد شد که معیارهای اندازه‌گیری، نحوه اندازه‌گیری و منبع دستیابی به آنها و وزن این شاخص‌ها نیز به آن اضافه می‌گردد.

✓ لازم به تاکید است که هدف غایی این فعالیت‌ها تضمین و ارتقای کیفی نظام آموزشی و انجام فعالیت‌های آموزشی معتبر می‌باشد.

تعاریف

بیمارستان آموزشی

بر اساس مصوبه شورای گسترش وزارت بهداشت ، بیمارستان آموزشی یکی از واحدهای دانشکده پزشکی است که تحت پوشش آن دانشکده است و از یک یا چند بخش آموزشی مصوب شورای گسترش تشکیل می‌گردد. بیمارستان آموزشی یک موسسه آموزشی ارائه دهنده بالاترین سطح خدمات درمانی است که در عین ارائه این خدمات به امر مهم تربیت نیروی انسانی در حوزه بالینی در سطوح مختلف علوم پزشکی می‌پردازد و همچنین عرصه اصلی پژوهش‌های بالینی در علوم پزشکی به حساب می‌آید. از ماموریت‌های این مراکز، به عنوان یک نهاد مهم نظام سلامت و یک مرکز آکادمیک، ارائه بالاترین و کیفی‌ترین سطح خدمت به بیماران و تربیت نیروی انسانی ارائه‌کننده خدمات با بهترین کیفیت می‌باشد و مراقبت عالی از بیمار با استاندارد بالا توأم با رفتار حرفه ای و انسانی هدف نهایی هر مرکز آموزشی درمانی است.

اعتباربخشی

فعالیتی است که منجر به اعطاء گواهی و تضمین و ارتقاء کیفی می‌گردد. برای هر فعالیت اعتباربخشی نیاز به معیارهای روا، پایا، روزآمد و کارآمد است. برای درخواست اعتباربخشی آموزشی برای یک بیمارستان، این مراکز باید قبلاً در اعتباربخشی درمان، درجه یک یا ممتاز را اخذ کرده باشد.

بیمارستان آموزشی سطح یک

مرکز آموزشی درمانی است که مجوز شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی را کسب کرده و تمام رده‌های فراگیر علوم بالینی پزشکی در آن به امر یادگیری اشتغال دارند. عمده خدمات درمانی در این مراکز توسط دستیاران، تحت نظر پزشکان عضو هیات علمی ارائه می‌شود.

بیمارستان آموزشی سطح دو

مرکز آموزشی درمانی که فقط برای تربیت فراگیر حداکثر تا مقطع دکترای حرفه‌ای از شورای گسترش مجوز گرفته و عمده خدمات درمانی توسط پزشکان عضو هیات علمی ارائه می‌شود.

بدیهی است سطح بیمارستان آموزشی بر اساس مقطع فراگیر که طبق استانداردهای وزارت بهداشت از شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی مجوز آموزش دریافت نماید، قابل تبدیل به سطحی دیگر می‌باشد.

در این مجموعه به اعتباربخشی آموزشی و پژوهشی موسسه‌ای پرداخته شده و در درجه اول ناظر بر فعالیت بیمارستان به عنوان یک موسسه آموزشی است و عمدتاً به زیرساخت‌های اصلی و فرآیندهای مدیریتی آموزشی و سایر عملیات و امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری لازم برای ایفای مأموریت‌های بیمارستان آموزشی توجه شده است. اعتباربخشی و ارزشیابی برنامه‌ای^۱ فرایند دیگری است که نحوه اجرای کوریکولوم‌های آموزشی در حال اجرا در مراکز آموزشی را مورد توجه قرار داده و توسط اعضای گروه‌های آموزشی در مرحله اول (ارزشیابی درونی) و کارشناسان و اعضای بوردهای مربوطه در مراحل بعدی و بطور مستمر انجام می‌شود و نتیجه این فعالیت‌ها می‌تواند منجر به صدور مجوز و یا اجازه ادامه اجرای برنامه و یا رتبه‌بندی گروه‌های آموزشی و کوریکولوم‌های آموزشی باشد.

مدیریت تسهیلات

عبارت از فرآیندهایی است که ناظران را مطمئن می‌سازد فضاها، محل استقرار تجهیزات و امکانات و زیرساخت‌ها، دسترسی‌ها و مهندسی و معماری بیمارستان، مأموریت‌های آن را به‌عنوان یک موسسه مهم درمانی که در عین حال به امر تربیت نیروی انسانی نیز اشتغال دارد پشتیبانی و حمایت می‌کند. مدیریت تسهیلات در یک محیط آموزشی، بکارگیری روش‌های علمی در طراحی سازمان‌دهی، تصمیم‌گیری و کنترل محیط فیزیکی

¹ Program Evaluation

یادگیری بمنظور عملی ساختن اهداف آموزشی موسسه است. این معیارها در یک مرکز آموزشی با ماموریت ارائه خدمات پیشرفته درمانی در تعامل و هماهنگی نزدیک است و در عملی ساختن اهداف یک موسسه آموزشی بسیار مهم است و امروزه بدون توجه به آن اداره اینگونه موسسات ممکن نیست.

معیارهای ارزشیابی و اعتبار بخشی آموزشی و پژوهشی

در بیمارستان های آموزشی

بیمارستان به عنوان یک موسسه آموزشی

بیمارستانی که علاوه بر خدمات درمانی مسئول تربیت نیروی انسانی ارائه دهنده خدمات می باشد، ویژگی هایی از لحاظ کادر آموزشی و ساختار فیزیکی و فعالیت های پژوهشی دارد که آن را برای این ماموریت مناسب می کند.

۱- تیم مدیریت آموزش در بیمارستان های آموزشی

۱,۱ بیمارستان در بیانیه ماموریت، دورنما و چشم انداز؛ اهداف آموزشی و پژوهشی خود را مشخص کرده و برنامه های عملیاتی خود را برای رسیدن به این اهداف ارائه می نماید.

۱,۲ بیمارستان دارای واحد توسعه آموزش بالینی است که بر اساس دستورالعمل های ابلاغ شده توسط معاونت آموزشی وزارت متبوع و همچنین دانشگاه ذیربط، وظیفه برنامه ریزی و نظارت جهت ارتقاء کیفیت آموزش بالینی را زیر نظر مستقیم معاون آموزشی بیمارستان بر عهده دارد.

۱,۳ تیم مدیریت آموزش در مراکز آموزشی درمانی شامل رئیس بیمارستان، معاون آموزشی، مدیر گروه آموزشی، روسای بخش های آموزشی، سوپروایزر آموزشی می باشد که عضو هیات علمی نیز هستند.

۱,۴ معاون آموزشی می تواند همزمان به عنوان معاون پژوهشی در بیمارستان انجام وظیفه نماید.

۱,۵ معاونت آموزشی، بیمارستان قرارداد مشخصی با دانشکده های پرستاری و پیراپزشکی در رابطه با مسئولیت های دوطرفه امضاء کرده است.

منظور از قرارداد، چارچوب تعیین شده کلیه فعالیت های آموزشی و پژوهشی در جهت هماهنگی و همراستایی بین دانشکده ها و بیمارستان می باشد.

۱,۶ روسای بخش‌های آموزشی مسئول آموزش بخش مربوطه بوده و از نظر آموزشی به معاون آموزشی بیمارستان پاسخگو می‌باشند. معاون آموزشی گزارشی از پایش روند آموزشی بخش‌های آموزشی را دریافت می‌کند تا عملکرد بخش‌های مختلف را در جهت اهداف اصلی بیمارستان هماهنگ نماید.

۱,۷ در صورتیکه در بیمارستان چند بخش از یک گروه آموزشی وجود داشته باشد، با حکم مدیر گروه یک نفر به عنوان مسئول برنامه‌ریزی آموزش در بخش‌ها انتخاب می‌گردد. فرد انتخاب شده به مدیر گروه مربوطه و معاون آموزشی بیمارستان پاسخگو می‌باشد.

۱,۸ مقررات نحوه پوشش^۱ در بیمارستان به اطلاع فراگیران و اعضای هیات علمی بخش‌ها می‌رسد و معاون آموزشی، معاون درمان یا رئیس بیمارستان حسب مورد بر اجرای آن نظارت دارد.

۲- پایش و ارزشیابی عملکرد سیستم آموزشی

- ۲,۱ سازوکار مشخصی برای سنجش عملکرد سیستم آموزشی و کنترل وضعیت آموزشی، درمانی و پژوهشی اعضای هیات علمی وجود دارد.
- ۲,۲ کیفیت عملکرد سیستم آموزشی علاوه بر شاخص‌های آموزشی با شاخص‌های کلیدی نظیر رضایت بیمار، مرگ و میر و نتایج درمان نیز سنجیده می‌شود.
- ۲,۳ اثربخشی و بهبود مداوم فرآیندهای آموزشی قابل اثبات می‌باشد.
- ۲,۴ مدارک و مستندات لازم در رابطه با وضعیت آموزشی فراگیران و میزان موفقیت آنها در آزمون‌های علمی موجود است.
- ۲,۵ روش‌های ارزیابی عملکرد یادهی و یادگیری فراگیران، در عرصه‌های دانش توانمندی‌های بالینی، مهارت‌های فردی و رفتار حرفه‌ای مناسب بوده و سازوکارهای بازخورد دوطرفه برای ارزشیابی‌ها فراهم است.

¹ Dress code

منظور از یاددهی و یادگیری، عبارت است از فرایندی که بین اعضای هیات علمی و دانشجویان به منظور افزایش دانش و مهارت‌های عملی جریان می‌یابد. کیفیت این فرآیند وضعیت مطلوب آموزشی می‌باشد که در آن پدیده یادگیری در دانشجویان اتفاق می‌افتد و اعضای هیات علمی، خود را برای رعایت شرایط اثربخش یاددهی موظف می‌دانند.

۲,۶ ارزیابی دانشجویان پرستاری مامایی، پیراپزشکی و توانبخشی با همکاری بیمارستان و دانشکده‌های مربوطه انجام می‌شود.

۳- اعضای هیات علمی

۳,۱ کادر اصلی آموزشی در بیمارستان‌های آموزشی، اعضای هیات علمی دانشگاه هستند که مراحل گزینش علمی و اخلاقی آنها طبق ضوابط انجام گرفته است.

۳,۱ تعداد و تنوع اعضای هیات علمی موجود در مرکز باید متناسب با وظایف آموزشی، پژوهشی و فعالیت‌های درمانی بخش‌ها و تعداد فراگیران و برنامه‌های آموزشی در حال اجرا باشند.

منظور از واژه متناسب، تطابق با ضوابط برنامه کوریکولوم آموزشی مربوطه می‌باشد. ماموریت‌های درمانی بیمارستان‌های آموزشی باید تعریف شده باشد و از افزایش بار درمان به این بیمارستان‌ها خودداری شود. ضمناً کم بودن تعداد و تنوع بیماران مراکز آموزشی درمانی نیز، قابل قبول نمی‌باشد.

۳,۲ متخصص فارماکولوژی بالینی در بیمارستان جایگاه سازمانی داشته و در ارائه نظرات کارشناسی به گروه‌های آموزشی بالینی، فعال می‌باشد.

۳,۲ حضور فیزیکی اعضای هیات علمی بالینی در بیمارستان مطابق با ضوابط و مقررات جاری دانشگاه علوم پزشکی و وزارت متبوع می‌باشد. در موارد خاص که به خدمات اعضای هیات علمی در خارج از بیمارستان (ستاد وزارت بهداشت، ستاد دانشگاه) نیاز است، لازم است موضوع توسط رئیس دانشگاه مربوطه تایید شود و با

هماهنگی رئیس بخش مربوطه و با اطلاع معاون آموزشی بیمارستان، انجام شود و سازوکار مشخص برای ثبت حضور و غیاب ایشان در بیمارستان وجود دارد.

۳,۴ تعداد اعضاء هیات علمی تمام وقت جغرافیایی در بیمارستان مطابق با مقررات جاری وزارت متبوع می باشد.

۳,۵ حضور فیزیکی اعضاء هیات علمی پرستاری و پیراپزشکی و توانبخشی مطابق قرارداد پیش بینی شده با دانشکده مربوطه است و حضور فیزیکی آنها در بیمارستان توسط معاونت آموزشی کنترل و ثبت می شود.

منظور از قرارداد چارچوب تعیین شده کلیه فعالیت های آموزشی و پژوهشی در جهت هماهنگی و هم راستایی بین دانشکده های مربوطه و بیمارستان می باشد.

۳,۶ بهتر است مترون بیمارستان عضو هیات علمی دانشکده پرستاری بوده و عضو شورای آموزشی بیمارستان باشد.

۳,۷ بهتر است سرپرستاران بخش های آموزشی عضو هیات علمی دانشکده پرستاری باشند.

۳,۸ اعضاء هیات علمی دانشکده پرستاری/مامایی علاوه بر وظایف آموزشی، ماموریت های درمانی تعریف شده داشته و دانشجویان در زیر نظر آنها آموزش می بینند.

۳,۹ گروه های مختلف پزشکی، پرستاری و پیراپزشکی و توانبخشی در تعامل مناسب بوده و به صورت تیمی در آموزش های بالینی عمل می نمایند.

۳,۱۰ میزان و کیفیت فعالیت های آموزشی اعضاء هیات علمی در بیمارستان توسط معاونت آموزشی طبق برنامه تنظیمی پایش شده و **بازخورد لازم به ایشان**، بخش مربوطه و گزارش به دانشکده/دانشگاه علوم پزشکی داده می شود.

- ۳,۱۱ سازوکارهای مناسب برای توانمندسازی اعضای هیات علمی وجود دارد و اثربخشی آن مورد بازنگری قرار می‌گیرد.
- ۳,۱۲ سازوکارهایی برای تشویق اعضاء هیات علمی که ماموریت‌های درمانی، آموزشی و پژوهشی خود را به‌خوبی انجام داده‌اند، وجود دارد.
- ۳,۱۳ از اعضای هیات علمی برتر بیمارستان در فواصل مشخص و با معیارهای معتبر تقدیر می‌شود.
- ۳,۱۴ بیمارستان سازوکاری به‌منظور حفظ ارتباط آموزشی و پژوهشی با اساتید برجسته و ممتاز یا بازنشسته مرکز دارد.
- ۳,۱۵ متخصص تغذیه در بیمارستان وجود داشته و در ارائه نظرات کارشناسی به گروه‌های آموزشی بالینی فعال می‌باشد.
- ۳,۱۶ بیمارستان سازوکار مناسب برای سنجش رضایت اعضاء هیات علمی از امکانات آموزشی و رفاهی را دارد.

۴- فراگیران

بیمارستان آموزشی عرصه اصلی آموزش بالینی از سطح کاردان تا فلوشیپ و فوق‌تخصص می‌باشد و بر اساس مجوزهای اخذ شده از وزارت متبوع برنامه‌های مشخصی برای یک محیط آموزشی تعاملی^۱ برای همه این رده‌ها متناسب با سطح آنها ارائه می‌نماید.

۴,۱ معاون آموزشی بیمارستان سازوکار و برنامه مکتوب و مشخصی برای آشنایی فراگیران در رده‌های مختلف، با محیط آموزشی، اعضاء هیات علمی، مدیریت بیمارستان، و مقررات داخلی بیمارستان دارد و آنها را بطور مرتب و در فواصل مشخص اجرا می‌کند.

¹ Interactive

لازم است بیمارستان برنامه مدونی در خصوص برگزاری منظم دوره های توجیهی بدو ورود فراگیران شامل آشنایی با بخش های مختلف بیمارستان، اهداف و برنامه ها، قوانین و مقررات، نحوه ارتباطات درون و برون سازمانی، امکانات مختلف، نحوه تکمیل پرونده بیماران، شناخت استانداردهای زیست محیطی، و تعریف شرح وظایف و اختیارات دانشجویان و دستیاران داشته باشد.

- ۴,۲ بیمارستان سازوکار مشخص برای سنجش رضایت فراگیران از خدمات آموزشی و رفاهی دارد و اقدامات اصلاحی مورد نیاز صورت می گیرد.
- ۴,۳ بیمارستان مسیر تعریف شده ای برای ارتباط بی واسطه فراگیران اعم از دستیار و دانشجو با معاون آموزشی بیمارستان فراهم کرده است.
- ۴,۴ درمانگاه و کلینیک های ویژه برای آموزش فراگیران و دستیاران تخصصی و فوق تخصصی و تحصیلات تکمیلی در بیمارستان دایر می باشد.
- ۴,۵ در بیمارستان آموزشی سازوکارهایی طراحی شده که دستیاران (تخصصی، فوق تخصصی و تحصیلات تکمیلی) به ازای اقدامات درمانی خود علاوه بر استاد مربوطه و رئیس بخش مربوطه در مقابل معاون آموزشی و رئیس بیمارستان نیز پاسخگو می باشند.
- ۴,۶ اقامتگاه مناسبی برای فراگیران در نظر گرفته شده و در آنها امکانات تغذیه و استراحت و دسترسی به منابع الکترونیک پیش بینی شده است.
- ۴,۷ محل مناسبی برای رختکن دانشجویان و کمد به تفکیک آقا و خانم در بیمارستان موجود است.
- ۴,۸ بیمارستان برنامه های مشخص و مدونی برای آشنایی دستیاران با الزامات نظام درمانی و بیمه ای جاری^۱ دارد.
- ۴,۹ سازوکار مناسب یاددهی و پایش برای ایمنی فراگیران در برخورد با بیماران و بیماری های مختلف پیش بینی شده است.

¹ System Based Practice

۴,۱۰ امنیت فراگیران در زمان ارائه خدمات تضمین شده است.

۵- مدیریت تسهیلات^۱، فضا، امکانات، تجهیزات و منابع مالی و انسانی آموزشی و

پژوهشی

۵,۱ در تمام فضاهای درمانی بیمارستان اعم از بخش‌ها، اتاق بیماران، اورژانس، درمانگاه ها و اتاق‌های عمل و سایر قسمت‌ها مترائ متناسب با تعداد برنامه‌های آموزشی در حال اجرا و تعداد فراگیران به اندازه کافی در نظر گرفته شده است.

حداقل این مترائ ۲۵٪ بیشتر از بیمارستان‌های درمانی با همان سطح ماموریت است.

۵,۲ فضاهای کافی به عنوان دفترکار برای فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی معاون آموزشی و روسای بخش‌های آموزشی و اعضاء هیات علمی در بخش‌ها در نظر گرفته شده است.

۵,۳ اقامتگاه مناسبی برای اعضاء هیات علمی در نظر گرفته شده و در آنها امکانات تغذیه‌ای، استراحت و دسترسی به منابع الکترونیکی پیش‌بینی شده است.

۵,۴ تعداد کلاس‌های درس، اتاق‌های برای بحث‌های گروهی کوچک و سالن‌های کنفرانس به نسبت برنامه‌های در حال اجرا و تعداد فراگیران باید کافی بوده و از امکانات مناسب برخوردار باشد.

۵,۵ بیمارستان دارای زیرساخت‌ها و فناوری روزآمد جهت استفاده آموزشی بوده و امکان آموزش مجازی و مشاوره از راه دور فراهم باشد. این مراکز باید از پهنای باند مناسب اینترنت برخوردار باشند.

۵,۶ بیمارستان، تجهیزات و تکنولوژی آموزشی را برای تامین و اجرای روش‌های نوین تدریس فراهم کرده است.

¹ Facilities Management

- ۵,۷ مکان‌های کافی و در دسترس برای مطالعه کتابها و سایر منابع نوشتاری موجود بوده و آمار استفاده از آنها مناسب می‌باشد.
- ۵,۸ بیمارستان، کتب مرجع و مجلات مورد نیاز و منابع به‌روز آموزشی را برای تمام بخش‌ها و رشته‌های مختلف تهیه می‌نماید و نحوه اداره کردن کتابخانه باعث رضایت مراجعین است.
- ۵,۹ امکان جستجوی منابع و استفاده از کتابخانه الکترونیک و منابع ارائه دهنده متن کامل مقالات فراهم شده است.
- ۵,۱۰ بیمارستان مجهز به سیستم اطلاعات بیمارستانی^۱ بوده و امکان دسترسی طبقه‌بندی شده برای اهداف آموزشی و پژوهشی فراهم باشد.
- ۵,۱۱ بیمارستان فضا و تجهیزات مناسبی برای آموزش طب سرپایی، اورژانس‌های طب، طب بستری، اتاق‌های عمل و سایر برنامه‌های آموزشی فراهم کرده بطوریکه محیط یادگیری مناسب همراه با کیفیت خوب مراقبت‌های سلامت، ایمنی بیماران و حفظ پوشیدگی بیماران می‌باشد.
- ۵,۱۲ بیمارستان برای دستیاران و دانشجویان پزشکی و پیراپزشکی، فضاها و امکانات آموزشی مناسب برای یادگیری و مهارت‌آموزی آماده کرده است.
- ۵,۱۳ امکانات اداری و آموزشی کافی برای پشتیبانی اجرای برنامه‌های آموزشی در بخش‌ها در نظر گرفته شده است.
- ۵,۱۴ پرسنل کافی خدمات آموزشی (کارشناسان آموزشی، منشی آموزشی و ...) متناسب با برنامه‌های آموزشی در حال اجرا توسط بیمارستان تامین شده است.
- ۵,۱۵ بودجه آموزشی در نظر گرفته شده توسط دانشگاه مربوطه زیر نظر معاون آموزشی بیمارستان، تماما در برنامه آموزشی علوم پزشکی هزینه می‌گردد.

¹ Hospital Information System (HIS)

۶- بخش‌های پشتیبانی بیمارستان‌های آموزشی (اورژانس و بخش‌های پاراکلینیک):

بخش‌هایی هستند که به کل بیمارستان خدمت ارائه می‌دهند و الزامی است از نظر آموزشی اعتباربخشی شوند. (در صورت درخواست مجوز آموزشی متناسب با برنامه درخواستی باید بطور مجزا اعتباربخشی برنامه شوند.)

۶,۱ در بخش آزمایشگاه آناتومی‌کال، امکان دسترسی فراگیران به فایل‌های آسیب‌شناسی موجود است.

۶,۲ در بخش آزمایشگاه کلینیکال لیست آزمایشات اورژانس متناسب با خدمات بیمارستان وجود دارد و در زمان اورژانس، درخواست‌ها با دقت مناسب و در زمان معقول پاسخ داده می‌شود.

۶,۳ آزمایشات انجام شده در تناسب با بخش‌های موجود در بیمارستان می‌باشد.

۶,۴ در بیمارستان آموزشی که آزمایشگاه کلینیکال هم نقش تربیت فراگیر را دارد، متخصصین علوم پایه مرتبط (نظیر ایمنولوژیست، باکتریولوژیست، انگل‌شناس، متخصص ژنتیک پزشکی و متخصص بیوشیمی، هماتولوژی، و بانک خون و...) در صورت نیاز همکاری دارند.

۶,۵ در بخش رادیولوژی، تجهیزات و امکانات کافی متناسب با برنامه‌های آموزشی مصوب در حال اجرا وجود دارد.

۶,۶ در بخش رادیولوژی، امکان دسترسی فراگیران به فایل‌های تصویربرداری وجود دارد.

۶,۷ در بخش اورژانس امکانات و تجهیزات کافی متناسب با نوع خدمات ارائه شده و برنامه‌های آموزشی در حال اجرا وجود دارد.

۶,۸ در بخش مراقبت‌های دارویی، امکانات و تجهیزات کافی متناسب با نوع خدمات ارائه شده و برنامه‌های آموزشی در حال اجرا وجود دارد. گردش کار و نحوه ارائه خدمات دارویی در تمام ساعات شبانه‌روز کاملاً تعریف شده و توسط رئیس بخش مراقبت‌های دارویی و معاون آموزشی نظارت می‌شود.

۶,۹ گردش کار و نحوه اداره بیماران در بخش اورژانس کاملاً تعریف شده است و توسط رئیس بخش اورژانس و معاون آموزشی نظارت می شود.

۶,۱۰ فرآیندهای پذیرش و تحت نظر قرار گرفتن در اورژانس، انتقال به بخش و مدیریت تخت های بستری به نحوی طراحی شده که در کوتاه ترین زمان ممکن وضعیت بیمار مشخص شده و درمان مناسب برای وی انجام می گیرد.

۶,۱۱ متخصص طب اورژانس سرپرستی اورژانس را به عهده دارد و در صورت وجود برنامه طب اورژانس، لزوماً باید عضو هیات علمی باشد. در صورت نداشتن متخصص طب اورژانس، یکی از مسئولین بخش های آموزشی، وظایف سرپرستی را انجام می دهد.

۶,۱۲ متخصص داروسازی بالینی سرپرستی بخش مراقبت های دارویی را به عهده دارد و در صورت نداشتن متخصص داروسازی بالینی، یکی از مسئولین فنی داروخانه (ترجیحاً شیفت صبح)، وظایف سرپرستی را انجام می دهد.

۶,۱۳ وجود پزشک مقیم در اورژانس ضروری است.

۶,۱۴ تعداد و تنوع بیماران مراجعه کننده به اورژانس با توجه به برنامه های مصوب آموزشی مناسب است

۶,۱۵ اورژانس بطور کامل در چرخه آموزش قرار داشته و به عنوان یک بخش آموزشی فعالیت می کند.

۷- برنامه ها و فرآیندهای آموزشی

۷,۱ کنفرانس های بین بخشی در بیمارستان برگزار می گردد و مستندات آنها موجود است.

۷,۲ کنفرانس های عمومی علمی با همکاری گروه های آموزشی در بیمارستان زیر نظر معاونت آموزشی با تواتر مشخص برگزار می شود و مستندات آنها موجود است.

- ۷,۲ اهداف آموزشی و کسب مهارت‌های بالینی فراگیران امکان پذیر و قابل دسترس است و محتوای برنامه آموزشی بالینی، مناسب و منطبق با کوریکولوم وزارت متبوع است و ثبت کامل فعالیت‌های یادگیری فراگیران در پرونده آنها مشاهده می شود.
- ۷,۳ محتوای برنامه آموزشی ارائه شده متناسب با کوریکولوم مربوطه کافی بوده و ثبت کامل فعالیت‌های یادگیری فراگیران در پرونده آنها مشاهده می شود.

در راستای اجرای برنامه آموزشی، ضرورت دارد در بخش‌های آموزشی بیمارستان ها، در خصوص آموزش استدلال بالینی، طبابت مبتنی بر شواهد تلفیق یافته، مهارت‌های ارتباطی، اصول اخلاق پزشکی و رعایت ایمنی پزشک و بیمار، برنامه ریزی و اقدام لازم صورت گیرد.

- ۷,۴ تعداد بیمارانی که توسط هر فراگیر در عرصه‌های اورژانس، درمانگاه و بستری مورد مراقبت قرار می گیرند و تعداد بیماران پذیرش شده در هر شیفت به تعداد دانشجوی کافی بوده و سازوکارهای لازم برای آموزش دانشجویان پیش بینی شده است. (سایر جزئیات در ارزشیابی برنامه‌ای مورد بررسی قرار می گیرد)
- ۷,۵ راندهای آموزشی بالینی و مواردی از جمله گزارش صبحگاهی، ژورنال کلاب، آموزش درمانگاهی و آموزش مهارت‌های بالینی بطور منظم اجرا شده و فراگیران و دستیاران در آن شرکت می کنند و مدارک آن موجود است.
- ۷,۶ مدارک پزشکی نوشتاری (شرح حال، سیر بیماری، خلاصه پرونده و پرونده‌های درمانگاهی) که توسط فراگیران تهیه می شود، برای اهداف آموزشی و پژوهشی دانشجویان و دستیاران، کامل بوده و از کیفیت مناسب برخوردار می باشد.
- ۷,۷ اعضاء هیات علمی بر مدارک پزشکی ثبت شده توسط فراگیران و دستیاران در پرونده ها نظارت می کنند و در صورت لزوم آنها را اصلاح می کنند.

۷,۸ بیمارستان برنامه مشخصی برای استقرار مهارت آموزی مبتنی بر شواهد^۱ را در نظر گرفته است.

۷,۹ برنامه‌های بیمارستان برای ارتقاء کیفی و کمی آموزش مکتوب و آماده ارائه است.

۷,۱۰ بیمارستان سازوکار مشخصی برای مشارکت فراگیران در آموزش بیماران دارد.

۷,۱۱ برنامه‌های مشخصی برای برگزاری کنفرانس‌های بیمارستانی مشترک و منظم و همچنین جلسات مشترک آموزشی و پژوهشی بین گروه‌ها و اعضاء هیات علمی پایه و بالینی بیمارستان‌ها وجود دارد.

۸- کمیته‌های بیمارستانی

۸,۱ کمیته‌های بیمارستانی مرتبط با آموزش فعال بوده و مستندات برگزاری مستمر آنها موجود و نحوه تاثیر آنها در تصمیمات بیمارستان مربوطه مشخص است.

جهت تحقق اهداف بیمارستان و کمک به برنامه‌ریزی، سازماندهی و هماهنگی فعالیت‌های بیمارستانی و ایجاد زمینه مشارکت فعال همه پرسنل، کمیته بیمارستانی تشکیل می‌گردد که به منزله بازوی مدیریت بیمارستان و مکمل آن خواهد بود. این کمیته‌ها، همان کمیته‌های مشخص شده در دستورالعمل معاونت درمان خواهد بود. (شامل کمیته بهبود کیفیت، کمیته دارو و درمان، کمیته اخلاق پزشکی، کمیته مدارک پزشکی و فناوری اطلاعات، کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار، کمیته ایمنی مادر و نوزاد، ترویج زایمان طبیعی و تغذیه باشیر مادر، کمیته بهداشت محیط، کمیته کنترل عفونت بیمارستانی، کمیته مرگ و میر و عوارض، آسیب‌شناسی و نسوج، کمیته بحران و بلایا، کمیته طب انتقال خون) و همچنین سایر کمیته‌ها مانند کمیته آموزش، کمیته ساماندهی پژوهش‌های بالینی، کمیته نظارت و ارزشیابی درونی، کمیته ممیزی بالینی و مدیریت خطا

¹ Evidence Based Practice

۸,۲ کمیته مرگ و میر/ خطاهای پزشکی^۱ با مشارکت معاون آموزشی و شرکت بخش‌های آموزشی مربوطه مطابق با ضوابط و مقررات موجود بطور مستمر تشکیل شده و مستندات آنها موجود است.

۸,۳ کمیته اخلاق در بیمارستان فعال بوده و مستندات تشکیل جلسات و تاثیر مصوبات آن در تصمیمات مدیریت بیمارستان و معاونت آموزشی مشخص است.

۸,۴ کمیته آموزش علوم پزشکی با تشکیلات، عملکرد و نقش مشخصی وجود دارد.

۹- حفظ حقوق^۲ و امنیت بیمار^۳

۹,۱ بیمارستان باید نشان دهد که بیمار، پزشک یا پزشکان معالج مسئول درمان خود را بخوبی می‌شناسد و با آنها ارتباط کافی در طول بستری در بیمارستان را دارد.

۹,۲ منشور حقوق بیماران در بیمارستان در اختیار فراگیران نیز قرار گرفته و مستنداتی مبنی بر رعایت حقوق بیماران وجود دارد. معاون آموزشی، معاون درمانی یا رئیس بیمارستان حسب مورد بر اجرای آن نظارت دارد.

۹,۳ سازوکارهای های روشنی برای بررسی خطاها و مسائل مربوط به اخلاق حرفه ای و پزشکی فراگیران وجود دارد و روش های مشخصی برای پیشگیری از تکرار آنها پیش‌بینی شده است

۹,۴ سازوکارهای مشخصی برای آموزش کافی به بیمار در بدو ورود شامل قوانین، اطلاع‌رسانی مبنی بر اینکه حضور دانشجویان در تمامی مراحل تشخیصی و درمانی جزء اساسی روند کاری می‌باشد و در موقع ترخیص برای آگاهی از نحوه ادامه درمان و مراجعات بعدی پیش‌بینی شده است.

۹,۵ در بیمارستان‌های سطح یک آموزشی که عمده خدمات درمانی توسط کادر آموزشی ارائه می‌شود فرآیندهای تعریف‌شده‌ای وجود دارد که بیماران ارجاعی،

1 Mortality/Morbidity

2 Patient Rights

3 Patient Safety

پیچیده و بدحال بخصوص در موارد اورژانس در حداقل زمان ممکن توسط بالاترین سطح علمی و مهارتی (هیات علمی، دستیار فوق تخصصی یا تحصیلات تکمیلی و یا حداقل دستیار ارشد) به عنوان خط اول، ویزیت و مورد مراقبت قرار می‌گیرند و هیچ برنامه آموزشی و درمانی دیگری مقدم به آن نمی‌باشد و مستندات آن ارائه می‌گردد.

۹،۶ در بیمارستان‌های سطح دو، این مراقبت‌ها مستقیماً توسط اعضای هیات علمی انجام می‌شود.

۹،۷ به منظور اطمینان از کیفیت خدمات ارائه شده در بیمارستان‌های آموزشی در شیفت‌های عصر و شب، پزشکان مقیم (بخصوص در رشته‌هایی که اورژانس‌های بیشتر و حساس‌تری دارند) که ارتباط آموزشی و درمانی تعریف شده‌ای با بیمارستان دارند تحت برنامه تعیین شده توسط رئیس بخش مربوطه و یا سرپرستی وی فعالیت دارند. ارتباط آموزشی و درمانی دستیاران و کارورزان با آنها نیز شفاف و تعریف شده است.

۹،۸ در بیمارستان‌های آموزشی، خدمات درمانی که توسط فراگیران ارائه می‌شود تحت نظر مستقیم اعضاء هیات علمی و با واگذاری تدریجی مسئولیت به تناسب پیچیدگی خدمات و مهارت‌های مورد نیاز انجام گرفته و مستندات آن موجود است.

۱۰- بیمارستان آموزشی به عنوان عرصه اصلی پژوهش‌های بالینی

۱۰،۱ بیمارستان معاون پژوهشی دارد. معاون پژوهشی مسئول واحد توسعه تحقیقات بالینی بیمارستان است.

۱۰،۲ در برنامه راهبردی بیمارستان اهداف پژوهشی بیمارستان تدوین شده است و برنامه‌های پژوهشی در بیمارستان برای فواصل زمانی مناسب استقرار یافته است.

۱۰،۳ بیمارستان دارای واحد توسعه تحقیقات بالینی است که بر اساس دستورالعمل ابلاغ شده معاونت تحقیقات و فناوری، راه‌اندازی و هدایت پژوهش را در بیمارستان بر عهده دارد.

۱۰,۴ از شواهد علمی و نتایج پژوهش‌های بالینی برای تصمیم‌گیری در حل مشکلات بیمارستان‌ها استفاده می‌گردد.

۱۰,۵ جایگاه سازمانی مشخصی در بیمارستان آموزشی بعنوان مهم‌ترین عرصه پژوهش‌های بالینی برای یک متخصص اپیدمیولوژی و یا پزشکی اجتماعی وجود دارد.

۱۰,۶ کارشناسان پژوهش و پژوهشیاران آموزش یافته در واحدهای توسعه تحقیقات بالینی بیمارستان استقرار یافته و مشاوران لازم در امر تحقیق از مرحله طراحی تا انتشار در دسترس می‌باشند.

۱۰,۷ تعداد مقالات منتشر شده در مجلات معتبر داخلی و خارجی از اعضای هیات علمی و فراگیران در حال آموزش در بیمارستان مطلوب می‌باشد.

۱۰,۸ تمام طرح‌های تحقیقاتی، بر اساس دستورالعمل‌های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مصوبات لازم را از کمیته اخلاق دارای صلاحیت کسب نموده است.

۱۰,۹ جهت توجیه و اجرایی کردن قوانین و مقررات اخلاق در پژوهش در بیمارستان، با استناد به دستورالعمل مصوب وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی کمیته سازمانی اخلاق در پژوهش در بیمارستان تاسیس شده و زیر نظر کمیته اخلاق دانشگاه فعالیت می‌کند و بر روند اجرای طرح‌های تحقیقاتی، رعایت حقوق آزمودنی‌ها، اخذ رضایت آگاهانه نظارت می‌کند.

- ✓ Chung-I Huang, Cathy Wung and Che-Ming Yang
- ✓ Developing 21st century accreditation standards for teaching hospitals: the Taiwan experience
- ✓ Basic Medical Education, Khoo Hoo Eng-zuba world scientific published, copyright 203 by world scientific publishing Co.Ltd
- ✓ Accreditation standards for hospitals, Joint Commission International -2007
- ✓ <http://www.medicalsingapore.com>
- ✓ <http://www.aku.edu/akuh/aboutus/intro/intro.shtml>

- ✓ طرح جامع اداره نوین بیمارستان‌های آموزشی بر اساس آموزش با محور مراقبت از بیمار- دکترسید امیر محسن ضیایی، دکتر مسعود اعتمادیان، دکتر محمد آقاجانی- بهار ۱۳۸۷
- ✓ بررسی مطالعه تطبیقی استانداردهای بین‌المللی بیمارستان‌های آموزشی و ارائه شاخص‌های پیشنهادی بیمارستان‌های آموزشی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور- دکتر زهره سهرابی، دکتر لیلی پناهنده